

řeka Opskura

Státní
přístání

Andrew Caldecott

Zámek

T
r
b
o
v
é

Host

n
a
m
e
s
t
i

Štírová vila

Z
l
a
t
á
n
í

Esterova
cesta

Podscobdí

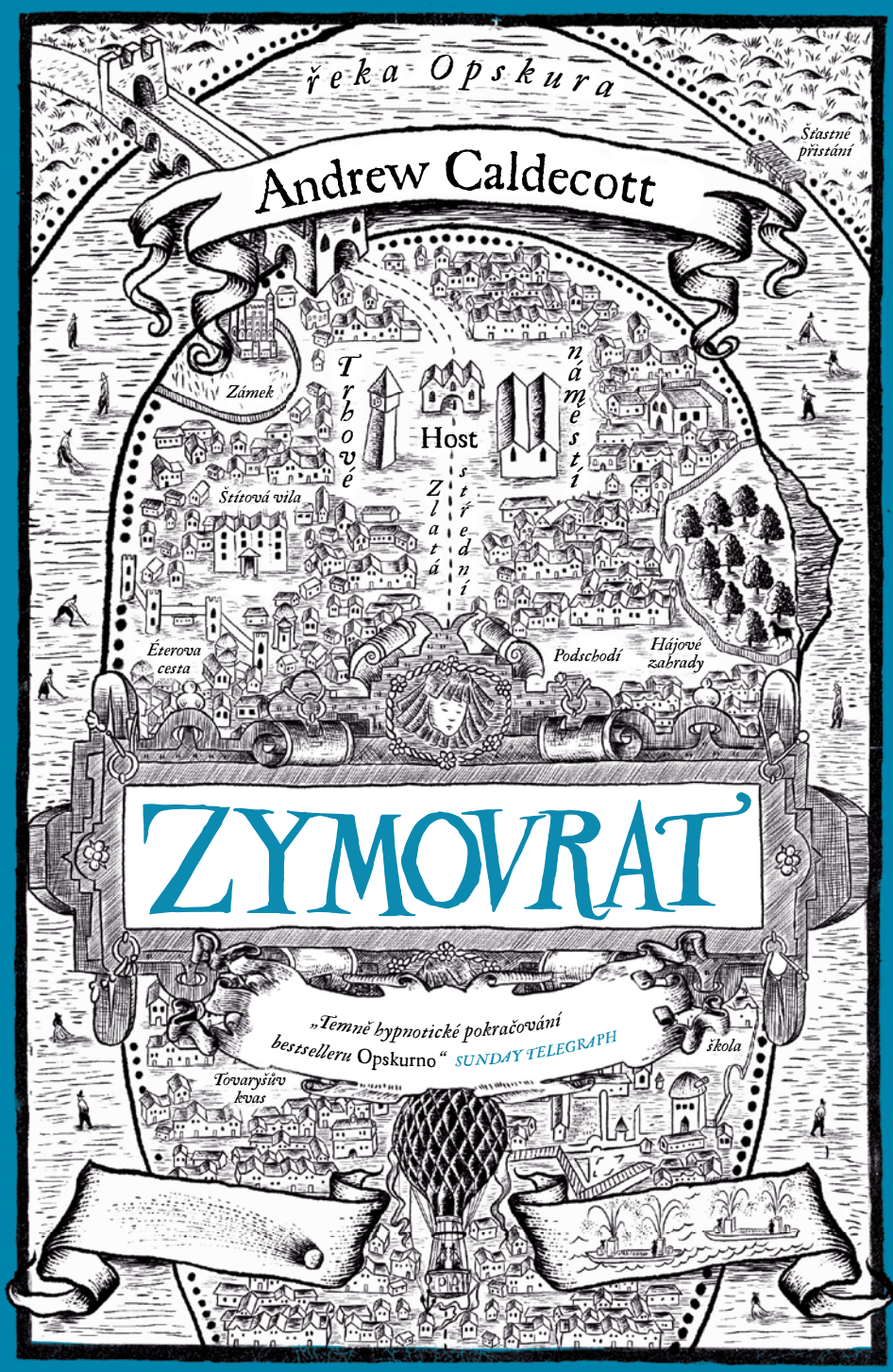
Hájové
zabradý

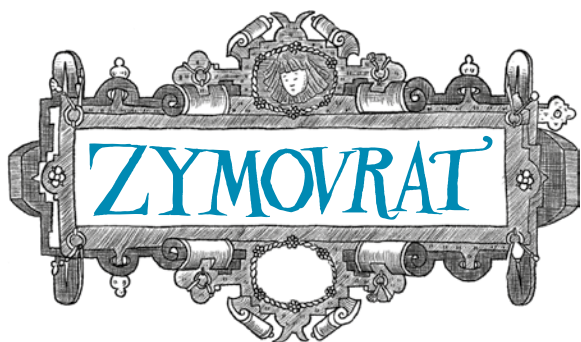
ZYMOVRAŤ

„Temně hypnotické pokračování
bestselleru Opskurno“ **SUNDAY TELEGRAPH**

Tovaryšův
kvas

škola

Přeložila Petra Jobana Poncarová

*Brno
2020*

Wyntertide

Copyright © Andrew Caldecott, 2018

The moral right of Andrew Caldecott to be identified
as the author of this work has been asserted in accordance
with the Copyright, Designs and Patents Act, 1988

First published in English language

by Jo Fletcher Books in Great Britain

Cover illustration © Leo Nickolls Design Ltd.

Translation © Petra Johana Poncarová, 2020

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2020

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0481-7 (PDF)

ISBN 978-80-275-0482-4 (ePub)

ISBN 978-80-275-0483-1 (MobiPocket)

*Věnováno mé matce
a památce mého otce*

HLAVNÍ POSTAVY

Lidé zvenčí (z jiných částí Anglie)

Jonáš Oblong historik

Město Opskurno

Rhombus Smith	ředitel opskurenské školy
profesor Vesey Bolitho	astronom a vedoucí Jižní výzkumné věže
Hengest Strimmer	vedoucí Severní výzkumné věže
Vulpina Cheriskirosová	vědkyně ze Severní věže
Gregorius Jones	hlavní učitel tělocviku na opskurenské škole
Godfrey Fanguin	biolog a bývalý učitel
Bombi Fanguinová	jeho manželka
Angela Trimbleová	školní vrátná
Herbert Hrabáč	starosta
Gorhambury	městský úředník
Madge Brownová	zástupkyně vedoucí knihovny
Hayman Salt	vrchní městský zahradník
Marmion Hýl	městský herold
Boris a Bert Polkovi	spolumajitelé Pozemní a vodní společnosti bratří Polkových
Orélie Ručová	majitelka starožitnictví Tretky, cetky a relikvie

Aggs	uklízečka
Estella Augurová	jasnovidka
Gurney Thomes	mistr lékárnického cechu

Opskurenští venkované

Bill Ferdy	pivovarník a hostinský u Tovaryšova kvasu
Ferensen	potulný souseď Ferdyových

Alžběřinská a jakubská doba

sir Robert Oxenbridge	konstábl londýnského Toweru
John Hýl	opskurenský herold
Geryon Zymor	mystik
Kalex Valoun	Zymorův sluha
Ben	záhada
Mel	} mladí géniové
Estella	
Nona	
Sacheverell Vere	bohatý svobodný mládenec
Benedikt Ruch	mistr řezbář

Opskurenští žijící mimo město

Tancred Everthorne	malíř
Pomeny Tighová	matematicka

Obyvatelé staré Anglie

bratr Hilarion	mnich a přírodozpytec
Harfoot	jeho laický společník

DÁVNÁ HISTORIE

Léta Páně 63, Británie.

Vymysleli si pro sebe jméno *caligatae*, tedy „ti, kdo se plahočí pěšky“, muži, kteří pochodují známým světem do všech zemí, kde je něco k mání.

Prohlíží si své *caligae*. Nejsou to jen sandály římského vojáka: stal se z nich symbol impéria. Podrážky pobité hřeby dupou po neznámé půdě. Neméně důležité jsou praktické otázky: sandály slouží stejně dobře doma v Římě jako v Africe, kde jimi propadává písek, a poradí si i na kterékoliv silnici, ať už se nachází kdekoliv. Jen v tomhle zapadlém koutě Británie, kudy nevedou žádné cesty a který oplývá muchničkami, komáry a pijavicemi, *caligae* naopak pouští přírodní nepřátele k tělu. Vlněné návleky na nohy sice pomáhají, ale kousavý hmyz skrze vlákna stejně proleze k měkkému masu. Tady je to vždy *quid pro quos*.

Svého času se jmenoval Gregorius, avšak teď mu říkají Gorius: armáda potřebuje krátká jména, která se dají dobře vyvolávat.

Ve své legii zastává funkci *speculatora*, hlavního průzkumníka. To slovo se mu líbí, protože vystihuje úlohu, již popisuje: kombinaci pozorování, naděje, dohadů a osamělé práce.

Sundal si helmu, aby se od ní neodráželo světlo, a v uších ho lechtají kapradiny. Čte zemi stejně, jako ji budou číst ti, kdo přijdou po něm: její záhyby, nestálý horizont, prorůstání půdy a kapradin. Díky své snědé pleti splývá s okolím.

Už tu stojí přes hodinu. Čas se vleče, protože sleduje důvěrně známý výjev: skupina menhirů, zatracenci v bílých rízách, primitivní chatrče uplácené z hlíny, hnoje a slámy. Nicméně hloupost těchto konkrétních barbarů překonává veškeré jeho předchozí zkušenosti. Opustili ostrov, jediné stanoviště, které by byli dokázali ubránit — někteří se přeplavili na koraklech, jiní šli zástupem po otevřených nivách všem na očích —, aby se následně setkali v lese, který se tyčí na prudkém svahu pod okrajem údolí: sami vběhli do pasti.

Podél řeky cválá jezdeckto a propichuje kopími korakly položené na plázcích, aby barbarům znemožnilo útek po vodě. Od severu sestupuje pěchota, rozdělená do tří stejně velkých skupin. Rozkazy jsou stručné a reakce okamžitá.

Gorius obdivuje strategii své armády, vybroušenou k dokonalosti během měsíců podobných operací, a dokonalost římských manévřů. Co se týče vraždění nevinných, na to je trochu choulotivý a odvrací zrak. V rovných mokřinách jižně od řeky ho upoutá pahorek. Napadne ho, že by to mohla být pohřební mohyla, třebaže k ní nevede žádná cesta.

Znovu zaměří pozornost na blížící se bitvu. Barbaři se stáhli mezi stromy. Je to hračka: napřed jdou římstí harcovníci a rozdělují se, aby odřízli ústupové cesty. Jezdeckto pročesává louky a pátrá po zakrytých jámách, bodá kopími do země, ale nic nenachází. Legionáři odkládají štíty a kopí na okraji lesa, v podrostu je rychlejší krátký meč.

Gorius ucítí mravenčení v zátylku. V tuto chvíli už by se měl ozývat křik žen a dětí. Vzpomene si, že toto sídliště vyvolává u lidí ze sousedních osad bázeň. Slyší však jen údery mečů v podrostu a klení vojáků. Rozkazy pozbyly rozhodnosti. Legionáři bezcílně bloumají sem a tam, jako ohaři, kteří ztratili stopu.

Tohle je úkol pro Goria a jeho lovecké oči: najít skryté cesty, předejít přepadení ze zálohy. Zapamatuje si místo, kde barbaři zmizeli, vyrazí ke svému uvázanému koni a tryskem se rozjede dolů.

„Teď ukaž, že nejsi darmožrout,“ zavrčí Goriův tribun Ferox, jehož přezdívka přiléhavě vystihuje zuřivou povahu.

Gorius nechce, aby se půda ještě víc pošlapala. „Odvolejte je, pane, a nechte to na mně.“

„A až je najdeš, co potom?“ Ferox následuje svého *speculatora* s vytaseným mečem.

Gorius se zastaví, ukáže a pak vyrazí vpřed jako skvrnití lovečtí psi v Galii. Propojit si v duchu neznámé území, které pozoroval shora, s terénem, v němž se pohybuje, je obtížné, avšak Gorius omezí pátrání na hlubokou kotlinu, jejíž svah je příliš prudký, než aby se po něm dalo rychle vyšplhat. Nikdo to ani nezkoušel. Okované *caligae* zanechávají stopy, jenže tady převládají hladší otisky bosých nohou. Gorius leze po čtyřech a Ferox se mu posmívá, a pak to uvidí: téměř neviditelnou mříž z větví a kapradinových listů příkolíkovanou k zemi. Gorius zdvihne mříž a odhalí bílou tabulku, hladkou jako římský mramor, jejíž povrch zdobí vyrytá květina. Je to vytríbená řemeslná práce a nepochybně dalece přesahuje schopnosti místních divochů. Ferox přejeďe po tabulce mečem, ale nezanechá to na ní ani škrábnutí.

„Je to brána,“ nadhodí Gorius. „Nic jiného to být nemůže.“

Vrásky na Feroxově tváři hovoří o muži, který se zřídka směje, ale teď mu jiskří oči, plácá se do stehen a kožené řemeny uniformy se mu houpají mezi nohama. Tribun řve jako tur: brána pro dospělé muže zvící jednoho metru čtverečního?

Gorius položí na tabulku dlaň. Zjeví se mu černé chlupy na zápěstí a cítí, jak jím probíhá brnění. Váhavě vykročí vpřed — a zmizí.

Feroxův smích se změní v zuřivé vrčení. Následuje Goria.

Léta Páně 977. Odleblý klášter.

Díky pozoruhodné kronice, již sepsal jistý mnich a která se s touž nezaujatostí staví ke světcům i k pohanským králům, si opatství Jarrow i po dvou staletích udržuje pověst největšího centra vzdělanosti severně od Říma.

Bratr Hilarion si ve svém skromnějším klášteře pěstuje podobné ambice, a právě to ho přivedlo do opatovy pracovny.

„Vyrozuměl jsem, že cítíš puzení zaznamenávat události jako bratr Beda.“

„Ano, ale nikoliv dějiny lidí.“

„Co se ti nelíbí na lidech?“

Bratr Hilarion si svůj názor nechá pro sebe. *Pokud byl člověk stvořen k obrazu Božímu, pak musí být Hospodin skutečně strašlivý.*

„Dávám přednost mírným plodům prvních dnů stvoření — flóře, fauně a nebeským tělesům.“

Opat přikývne. „Říká se, že máš pozorné oči a dar vnímavosti.“

To je pravda. Pro Hilariona je jedinečný každý list, pírkó i hvězda. „Mám strach, že se ženu za vlastní slávou — že jsem upadl do područí pýchy.“

„O Jarrow mluví všichni a o nás nikdo — a kdo obviňuje z ješitnosti bratra Bedu?“ Opat se na znamení úcty pokřičuje. „Jak daleko bys cestoval?“

Bratr Hilarion cítí, jak se jeho svět mění: z maličké cely na míle a míle lesů, mokřadů a pastvin. Bez rozmyslu vyhrkne rozmáchlou odpověď. „Cestoval bych od moře na jihu až k valu na severu.“

„Takže po celé Británii! Vezmi si dva koně, zásoby a tolik papíru, brků a inkoustu, kolik potřebuješ. Pojede s tebou laický pomocník. Mladý Harfoot je silný. Může nosit zbraně a krom toho pracoval ve skriptoriu.“

Bratr Hilarion sklopí hlavu a opat mu požehná, což je výsada vyhrazená těm nejnáročnějším úkolům. Opat vyprovodí Hilariona ke dveřím. „Až se vrátíš, věnuješ své dílo...“

„Připíšu je našemu opatství.“

„A zmíníš pouze název opatství?“

„Zahrnu do věnování i našeho skromného, avšak slovatného opata.“

Opat mávne rukou a obdaří Hilariona vzácným úsměvem. Podařilo se mu najít správnou odpověď.

Hodinu po odjezdu narazí cestovatelé na nového motýla: *papilio*.

„Psal o nich i Plinius Starší, tak proč bychom je nezaznamenali my?“ prohlásí mnich.

Harfoot pečlivě vybalí psací náčiní. Bude to první záznam na první stránce. Zapiše den, měsíc i oranžové okraje bílých křídel a změří velikost hmyzu pomocí dřevěného pravítka, které si pro tento účel vyrobil. Než vyrazí znovu na cestu, uplyne hodina.

Mnich a pomocník okamžitě pocítili duševní spřízněnost. Harfootova veselá nátura odlehčuje nesmlouvavost Hilarionovy vize. Jejich cesta se zakončí o čtyřicet let později, a to jevem, v porovnání s nímž budou dalekosáhlé události zaznamenané ve velké kronice bratra Bedy působit obyčejně.

Prosinec 1017. Opskurenské údolí.

Uplynulo čtyřicet let a jejich poslání se proměnilo. První knihy se až příliš rychle zaplnily spoustou obyčejných věcí a oni je průběžně věnovali opatství. V posledních deseti letech se zabývají jen jedinou knihou, v níž shromažďují pouze to, co je vzácné a typické pro určité místo.

Na okraj tohoto strmého svahu je dovedla šeptanda.

Údolí si udržuje své vlastní počasí a panuje v něm jiný stupeň zimy. Zamrzlá řeka obtékající ostrov se podobá náhrdelníku z kostí.

„Cože si to ti místní mumlali?“ zeptá se bratr Hilarion Harfoota. Už zapomíná, mluví slabě a řeč ho namáhá.

„Něco o létajícím hadovi.“

Mnichovi stačí pouhý náznak. „Ach tak: nachází se tu vzácné kamení a motýli s modrobílými křídly, kdybychom ovšem měli čas si na ně počkat.“

„A rostlina, která nikdy nekvete,“ dodá Harfoot.

Vrásky v Hilarionově obličejí se poskládají do úsměvu. „V tom případě stojí za to riskovat sestup dolů,“ prohlásí, „dokonce i v nejkratší den roku.“

Jejich dva poníci, vzdorovití a bystří, se vydají na cestu. Na vrcholku ostrova se jako hrozící prst tyčí k nebi obrovský kámen. Na vrcholu menhiru se odráží světlo od kruhovitého otvoru připomínajícího oko. V mokřinách na jihovýchodě se rýsuje travnatá vyvýšenina a zjevně jde o dílo lidské ruky, *terra firma* uprostřed bažiny. Bratr Hilarion cítí, jak na něj ty pohanské výjevy dorážejí.

Všímá si šedých nitek ve vlasech svého mladšího společníka a pleše na temeni, která se nyní podobá té jeho: přirozená tonzura svědčí o mnoha stezkách na útesech, vřesovištích a horách, které spolu prošli, stejně jako nohy, které jim čouhají ze sandálů jako hlízovité kořeny. Věk prohloubil jejich vzájemné pouto a také proměnil způsob, jímž na sobě závisejí. Počet Harfootových úkolů roste. Popisuje bratru Hilarionovi drobné detaily toho, co vidí, opakuje mu tišší zvuky, a díky tomu si rozšiřuje slovní zásobu.

Když dorazí na dno údolí, pohlédnou k nebi a Harfoot ukáže prstem. „Podívej se na tu temnotu v modři, bratře.“ Jejich *opus magnum* má i stránku věnovanou prapodivným mrakům, které Příroda vytváří.

„Jaký mají tvar?“

„Jako kovadlina: jeden na jihu, druhý na severu.“

„Podej mi prosím brk, milý Harfoote,“ vybídne ho mnich, třebaže známé zvolání již není třeba, protože Harfoot beztak vybalil brk, inkoust a pergamen. „Dva zároveň jsme ještě nikdy neviděli.“

„Tyhle jsou něčím zvláštní,“ uvažuje Harfoot, „dokonce zlověstné.“

A má pravdu: mraky jsou tmavší, okraje mají ostré jako hrot brku a podobají se dvěma nepřátelským armádám chystajícím se k bitvě.

Psaní teď obstarává Harfoot, protože mnichovy pokroucené prsty jsou příliš ztuhlé. Hilarion schází, ztěžka ohýbá nohy a chrčivě dýchá, jako by někdo proséval kaménky přes síto — avšak čím víc slabne tělo, tím jasněji plane jeho duch. *Tolik práce a tak málo času...*

„Použijeme pro ně jméno, které jsi vymyslel: *incus maior*,“ prone- se Hilarion, který vždy dychtí uznat zásluhu svého společníka.

Od jednoho mraku ke druhému přeskochí blesk: úder Vulkánova kladiva. Harfoot by si ty mraky rád uchoval ve skleničce. Jinak jim nikdo neuvěří. Nicméně...

„Nepůjdeme se schovat?“ navrhně a doporučení uctivě formuluje jako otázku.

„Vždyt' máme ještě čas,“ zamumlá mnich a upírá pohled vzhůru.

V nižších úrovních hlavního ostrova se nacházejí rozseté chatr- če, ale nikoho u nich nevidí, navzdory tomu, že poblíž jediného mostu, který vede k druhému, méně nápadnému a ploššímu ost- rovu, stojí uvázaný dobytek — avšak poté vyběhne z lesa velkými skoky muž oděný do směsi surových kůže a usně. Zastaví se vedle nich. Přesněji řečeno běží dál, třebaže stojí na místě, v pažích a no- hou mu hrají svaly a je připraven kdykoliv znovu vyrazit. Má záři- vou snědou pleť, ale pozornost nejvíc upoutá jeho tvář. Má vlídné oči, velkorysá ústa a paprskovité vrásky naznačují veselou náturu, avšak bratr Hilarion vidí, že se pod touto veselou maskou skrývá utrpení.

Pronese důvěrně známou analýzu. „Jsi pokřtěn, můj synu?“

„*Sum Gorius*.“

Kde se v tomhle zapadákově bere latina? Je to stále záhadnější.

„Povídá se, že se tu vyskytuje vzácná rostlina,“ vloží se do hovoru Harfoot.

Mužova kolena se dál zdvihají a klesají. Ukáže na rovnější lou- ku. „Je to rostlina tak vzácná, že nese plody jen jednou za tisíc let,“ vysvětlí jim běžec — jmenuje se Gorius — a pak znovu sklouzne do latiny. „*Sequi me*.“ Následujte mě. Vysloví ten pokyn s téměř nábo- ženským důrazem.

Vede je pochodovým krokem na louku, kde se pod skupinou vyzáblých dubů rozprostírá popínavé společenstvo stálezelených rostlin. V tomto požeňnaném měsíci Kristova narození, v nejkratší den roku, už sice zmizely květy, avšak v místech, kde ze stonku

vyrůstá řapík listu, dosud visí sytě modrofialové plody. Pod každou oblou bobulí číhá droboučkový červený trn.

„Utrhněte si jen jeden plod,“ poradí jim Gorius. „Rostlina si je bedlivě střeží.“

Tible venkované jsou ale svérázní, pomyslí si Harfoot, avšak bratr Hilarion, který se v přírodě stále vyzná lépe, se k této poznámce nestaví tak přezíravě. Od jižního moře až po val na severu neviděl nic, co by se této rostlině podobalo.

Skřípění brku se hlasitě rozléhá, protože panuje ticho, ale ne nadlouho. Napřed to vycítí poníci. Zdvihnou hlavy, vykulí oči a začnou setřásat námrazu z nozder. Zdvihne se bodavý vítr, dva mračky se přiblíží a vzplanou, oblohu protne stříbrný záblesk a zaduní hrom. Harfootovi se třesou ruce chladem. Rychle zabalí knihu do několika vrstev kůže a ovčího rouna.

„Vratte se,“ zvolá Gorius a ukazuje na cestu, po níž přišli. „Nad okrajem údolí stojí svatý dům.“

Pak se rozběhne a vtom se spustí krupobití. Kroupy zvící drobných oblázků a ostré tak, že nechávají na kůži ranky, víří ve větru. Poníci se splášili a nedá se na nich jet, takže je Harfoot pevně vede na uzdě. Oba muži se krok za krokem, s hlavami skloněnými až k pasu, sunou po cestě vzhůru. Hromy, krupobití a vítr jim s burácením, svistotem a vytím bičují uši, avšak v porovnání s hlukem, který se ozval nyní, jako by šeptaly — je to skřípot samotné země, Sisyfos tlačící svůj balvan. Země pod jejich nohama, nyní celá bílá, se chvěje a posouvá se...

...a náhle všechno ustane a rozhostí se naprosté ticho. Krupobití přejde do sněžení. Harfoot jednou rukou vede poníky a druhou s obavami podpírá bratra Hilariona. Tvář starého mnicha je šedá jako kámen.

Na okraji údolí se poutníci zastaví a ohlédnou se na ostrov — a v tu chvíli to pochopí. Pohanský kamenný kruh i s proděravělým menhirem na vrcholu pahorku beze stopy zmizel.

Bůh jim sděluje, že dospěli na konec cesty.

Miraculum.

Bratr Hilarion položí svému společníkovi ruku na rameno.
„Musíš tu vystavět kostel — na vrcholku ostrova. Na této skále...“

Bratr Hilarion pokojně zemře v předvečer narození Páně.

Harfoot ho pohřbí na poli vedle kláštera nad okrajem údolí.

Následující rok na prvního května složí řeholní sliby a hned, jak opat svolí, se vrátí do údolí.

Místní komunita, tak dlouho živořící na výspě pohanstva, přijme novou, mírnější teologii, jejíž součástí je příkaz „miluj bližního svého“, poslední soud stranící spravedlivým a chudákům i nekrvavá oběť v úlomku nekvašeného chleba. Harfoot káže na vyvýšenině na ostrově, v místech, kde zmizel pohanský kamenný kruh. Říká, že to bylo znamení. Zde v Opskurnu, právě na tomto místě, musí vystavět příbytek pravému Bohu.

Nazve ho kostel Poutníkova odpočinku.

1035. Opskurenský ostrov.

Nebe je jasné. Prudký mráz zebe víc než sníh a je také krásnější. Čtyři kruhové otvory ve zdobném kamenném kříži na kostelní věži zapadaly sněhem.

Bratr Harfoot došel naplnění. Obývá prostou celu vedle kostela a jeho přepych představuje noční oheň z jabloňového dřeva. Vdechuje jeho vůni jako balzám. Na počest svého přítele Hilariona zakončí knihu vyprávěním o posledním dnu jejich cesty: o souboji dvou kovadlinových mraků, o běžícím muži, o zmizelém kamenném kruhu a o rostlině, která nese plody jen jednou za tisíc let.

Nový kostel přilákal řemeslníky, kteří opracovávají dřevo, otesávají kámen a zdobí stěny malbami, a Harfoot popřává jejich energii rozmach. Ostatně se namáhají pro posmrtný život. Fantastické výjevy na stěnách ve věži jsou znepokojivě skutečné, ale Harfoot se neptá po jejich původu.

Ví, že muž, který ho přišel vyrušit z večerních modliteb, je místní boháč, snovač příběhů, který řemeslníky najal a sám dohlížel na vznik fresek — kam má přijít který výjev, jak smísit barvy, kdo namaľuje co. Návštěvník drží v ruce dokonale kulatý kámen. Přesně mu padne do dlaně a jeho vířící barvy připomínají malované dřevěné míčky, s nimiž si hrají chlapci z bohatých rodin.

Zkušený cestovatel Harfoot nikdy nic podobného neviděl.

„Odkud to máte?“

„Jeden muž to našel tady opodál, když sklízel rašelinu. Připadalo mu, že by to tu mělo zůstat.“

Harfoot si potěšká kámen v dlaní. „V místech, kde dnes stojí kostel, býval pohanský kamenný kruh. A v jednom kameni zela kruhová díra.“

„Místní tomu říkali *oko mrkajícího muže*.“

„A jakou mělo to oko barvu?“ zeptá se Harfoot.

„Byl to žilkovaný kámen, ne nepodobný tomuhle.“

„A jak byl velký?“

„Podobně jako tenhle.“

„Pokud je to oční bulva mrkajícího muže, měla by zůstat v domě Božím,“ pronese Harfoot a dar přijme.

Když se v noci převaluje a nemůže spát, napadne ho znepokojivá myšlenka. Co když zmizení pohanské svatyně zapříčinila právě ta koule? A pokud ano, kam se ten kamenný kruh poděl? Na freskách je na jedné stěně vymalován kamenný kruh a na vedlejší už na jeho místě stojí kostel. Na další fresce se kamenný kruh znovu objevuje, avšak na nějakém neznámém místě.

Harfoot dojde k závěru, že tu hádanku bude lépe nechat na pokoji.

ŘÍJEN: PRVNÍ DVA TÝDNY

I

Problém

Jak jen se Ferensenovi revanšovat za onu mimořádnou slavnost.

Bill Ferdy, hostinský u Tovaryšova kvasu (pod jehož všímavým dohledem se rozsuzovaly veškeré nevráživosti, seznamovaly se budoucí páry, rozháněly se chmury a problémy se buďto vyřešily, nebo alespoň zmírnily), víc naslouchal, než mluvil, nedělal mezi zákazníky rozdílů, choval v úctě důvěrná sdělení a nikdy nenaléval opilcům — a krom toho vařil ono pozoruhodné pivo, *Kurážný speciál starého Ferdýho*. Jeho přístup pramenil z pozornosti vůči detailu a z touhy potěšit druhé. Právě proto ho tato drobná, avšak zároveň komplikovaná otázka notně trápila.

Ferdy věděl, jakou námahu musel starý pán vynaložit kvůli alžbětinskému tématu slavnosti, že musel obnovit své lesní bludiště a vystěhovat z věže pestrou směsici knih a bizarních předmětů, aby se tam hosté vůbec vešli. Ferdy uvažoval, jak vyčerpávající musí být Ferensenův stav, který se prakticky rovná nesmrtelnosti. Ferensen byl, ještě coby Hieronymus Vates, svědkem vraždy sira Henryho, který se ho ujal v dětství, následně i se sestrou strádal pod vládou Geryona Zymora a jeho utrpení vyvrcholilo, když byl ponořen do místa křížení — což mělo následky, o nichž se Ferensenovi přátelé mohli jen dohadovat. Hostinský ho přirovnával ke stromu zasaženému bleskem, který stál na okraji jejich statku: pořád se zelenal a poskytoval útočiště mnoha stvořením i rostlinám, avšak byly na něm patrné jizvy dlouhé existence.

Ferensen odmítl veškerou pomoc a trval na tom, že slavnost nebude jen poděkováním. Jejich společenství muselo vyřešit tajemství v samém srdci opskurenských událostí: kdo byl ve skutečnosti zmizelý učitel dějepisu Robert Lahvička? Ferensen tento úkol uvedl jako společenskou hru po večeři. Kombinací jednotlivých stop, k nimž patřil zápisník, adresa, křížovka, lebka lasiččího muže Feroxe a tapisérie, došli k odhalení, že Lahvička musí být Zymorův sluha Kalex Valoun — a díky Zymorovým pokusům s místem křížovní na Ztracené louce je vybaven schopností měnit podobu a stejně jako Ferensen je několik století starý.

Ve dnech následujících po slavnosti, kdy se zvolna vytrácelo léto, se Ferensen změnil. Začal být skoupý na slovo a celé dny trávil zavřený ve své věži. To však neznamenal, že bude imunní vůči pozvuzujícím účinkům vděčnosti. Takže: jak Ferensenovi poděkovat?

Ťuk ťuk. Crrr. Ťuk ťuk ťuk.

Hayman Salt, vrchní městský zahradník a muž mnoha dalších talentů, se s kletbami doplahočil ke vstupním dveřím, a ulevilo se mu, když za nimi uviděl jednoho z mála lidí, jejichž společnosti si cenil.

„Zdravíčko, Bille!“

„Rád tě vidím, Haymane.“

Jedna mozolnatá ruka pevně stiskla druhou.

„Pojď dál.“ Salt doprovodil Ferdyho do své zimní zahrady. Mrtvé kultivary ze Ztracené louky smetl do rohu na kompost. Vypadaly neškodně jako zbytky tabáku. Na dřevěných policích je nahradily obvyklejší květy.

„S dobrodružstvím a se Ztracenou loukou jsem skoncoval,“ prohlásil Salt.

„Chceš tím říct, že tě ten Zelený muž změnil?“

Saltovo krátké spojení se svatojánskou květinou prohloubilo jeho spřízněnost se stromy a křovinami. Teď dokázal vycítit jejich skryté choroby a bezpečně věděl, které větve ořezat, zavlažit, vy-

sušit nebo vyživit. „Jsem teď rozhodně lepší zahradník a taky mi to zvedlo morálku.“ Salt se odmlčel. „Ale dost o tom. Čemu vděčím za to potěšení?“

„Přišel jsem kvůli...“ Ferdy se zarazil a pak pohybem úst beze slov naznačil: *Kvůli Ferensenovi*. Všichni se totiž zapřísáhli, že existenci starého pána uchovají v tajnosti.

„Aha.“ Salt uvedl Ferdyho do obývacího pokoje, a zatímco si host prohlížel tisky s botanickými náměty na stěnách, zahradník vytáhl láhev Kurážného speciálu. „Říká se, že je to vcelku dobré pití,“ prohlásil s mrknutím.

Ferdy podržel své pivo proti světlu a pak k němu přivoněl. „Ten je loňský — možná řídší než ty nejlepší ročníky, ale ujde to.“

„Tak co je s Ferensenem?“ zeptal se Salt.

„Není na tom dobře.“

„To není možné, vždyť on to všechno zosnoval.“

„Jenomže to přece nevíme s jistotou.“

Salt si vybavil onu znepokojivou myšlenku, že byli všichni zmanipulováni, aby zachránili Ztracenou louku kvůli jakémusi tajemnému záměru Kalexe Valouna alias Lahvičky alias Feroxe alias — mohl to být vlastně kdokoliv.

Ferdy přednesl svůj návrh. „Ještě jsme Ferensenovi nepoděkovali za tu skvělou večeri. Napadlo mě, že by ho mohl potěšit pytlík semínek — nějaká Haymanova specialita, na rostliny on si potrpí.“

„To nepůjde,“ opáčil Salt a vysvětlil hostinskému, že všechny kultivary ze Ztracené louky se ukázaly být neplodné, a navíc žádný z nich nevydržel víc než jednu sezonu. „Všechny jsem je vyházel — začal jsem nový list,“ zamumlal. „Prach jsi a v prach se obrátíš.“ Odmlčel se. „Jak to v té jeho věži vypadá ve dne?“

„Víš, z jaké doby ta stavba pochází: vysoká okna, šero, sem tam ostrůvek světla.“

Saltovu tvář rozzářil záblesk náklonnosti. „Jednu přeživiš bych tu měl — a rád bych pro ni našel dobrý domov.“ Dopil Kurážný speciál, uznale mlaskl a zavedl Ferdyho skrze dům zpátky do vstupní

chodby. Po mřížce opřené o zeď se vinula růže podobná rostlina, bez trnů, se světle zelenými listy a — navzdory tomu, že byl říjen — drobnými karmínovými květy. Aby zdůraznil svůj návrat ke spořádanému životu, Salt odstranil cedulku.

„Už ji mám spoustu let,“ vysvětlil Ferdymu. „Neptej se mě, proč právě ona dál roste, protože nemám ani ponětí. Říkám jí noční růže. Je stále zelená, pořád kvete, pěkně voní a líbí se jí ve stínu.“

Ferdy se usmál. Nápadnou hrnkovou rostlinu by Ferensen mohl vnímat jako výtku vůči své přirozené melancholii, avšak tato samotářská krasavice ho jistě potěší. „Řeknu, že je to dárek od nás všech.“

Salt zabalil růži, a když se za ní zavřely dveře, zhluboka vydechl úlevou. Ztracená louka se stala uzavřenou záležitostí. Už se tam nehodlal vrátit.

„Haló, Ferensene?“ zvolal Ferdy, ale nedostalo se mu odpovědi. Večerní slunce zdůrazňovalo oranžovorůžovou barvu cihel z jakubské doby. Vzal za dveře. Bylo odemčeno. Napřed Ferensena neviděl. Osmiúhelníková místnost zabírající celý dům se vrátila do původního stavu, avšak s jedním nápadným rozdílem: svíce prskající ve vlhku chabě osvětlovala skleněné nádrže rozestavené podél stěn, z nichž visely chaluhy, a rákosí rostoucí v mosazných kbelících. Hostinskému připadalo, že vstoupil do akvária.

„Vadí vám ten chlad?“

Ferdy sledoval, odkud se hlas ozývá — vycházel z rohu.

Ferensen seděl daleko od svíce pod policí, z níž vyklidil knihy. Na tváře a hlavu se mu slizce lepily zelené vějířovité listy vylézající z dlouhé obdélníkové nádrže.

„Nestalo se vám nic?“

„Jsem marod.“ Ta slova zabublala.

Ferdy přiblížil svíci. Ferensen měl skelný pohled.

„Přinesl jsem vám něco jako výraz díky nás všech.“

Ferensenova pravá ruka vylezla jako had a pohládila okvětní plátky a lístky. „Je to rostlina vyžadující stín. A také v...“ Ferensen

si na okamžik nemohl vzpomenout na slovo. „Vlhkost,“ dodal nakonec.

„Salt jí říká noční růže.“

„Ach, ano, Salt — stal se jedním z nás.“

„Doufám, že se vám dárek líbí.“

Na okamžik se zdálo, že stonky hladí Ferensenovy prsty a nikoliv naopak. Do hlasu se mu vrátilo zdání normality, třebaže věty stále rostly slovo po slově, jako když si dítě staví z kostek.

„Ano, líbí, moc se mi líbí. A je příhodně pojmenovaná, velmi příhodně. Poděkujte jim — všem jim poděkujte. Vřelé díky všem.“

„To my děkujeme vám,“ odvětil Ferdy.

Ferensen mu druhou rukou pokynul na rozloučenou. Ferdy položil noční růži na podlahu vedle starce a vzdálil se.

Když scházel po louce ke svému statku, vrtěl hlavou. Pokud by se Valoun, nedej, Bože, odhodlal k další akci, Ferensen, svého času jejich vůdce a talisman, nebyl ve stavu, kdy by byl schopen mu čelit, a Hayman Salt, který znal Ztracenou louku nejlépe, pověsil dobrodružství na hřebík.

Kdo by mohl vyplnit to prázdné místo?

Jonáš Oblong, učitel dějepisu na opskurenské škole a jediný oficiálně uznávaný cizinec ve městě, pokládal sám sebe za „aklimatizovaného“ občana a za hotového muže, co se týče charakteru. Věděl, kterým rikšám se vyhnout a která městská pekárna je nejlepší. Pochopil základy městského oběhového systému. Ostatní ho dokonce zdravili na ulici. Kořeny sice dosud nezapustil hluboko, nicméně alespoň do Opskurna patřil.

Vzrušení prvních šesti měsíců, které vyvrcholilo svatojánskou slavností a hostinou u Ferensena, však opadlo zároveň s tím, jak listí na stromech pozbylo lesku. Obeznamenost s prostředním nevedla k pohrdání, nýbrž ke sklonu prostě proplouvat a nijak netlačit na kormidlo. Život byl pohodlný, příjemný, a skutečně, čím dál tím víc důvěrně známý.

Rozčiloval ho i další projev tohoto stavu: jeho poezie byla stižena pohodlností a příjemností. Jeho vnitřní hlas postrádal osten. Ještě hlouběji cíhalo další problematické místo. Během onoho zbesilého léta se zapletl se slečnou Trimbleovou, s Vulpinou Cheriskirosovou a s Orélií Ruchovou, a teď chřádl sám.

Všechny tyto třecí plochy vedly ke zvláštnímu výsledku. Oblong se přistihl, že napůl doufá, že Valounovy machinace připravovaly půdu pro něco, po čem by nikdo, komu zbyla alespoň špetka morálky a zdravého rozumu, nikdy netoužil: a sice pro hrozící návrat Geryona Zymora.

Oblong cítil puzení prověřit historické důkazy — erby Eleusiánů známé jako *Temná zařízení*, záznam o Zymorově soudu a svědectví sesbíraná před procesem. Všechno to bylo uloženo na jediném místě, kde se v Opskurnu skladovaly historické záznamy: ve Štítové vile.

Strážce archivu, opskurenský herold Marmion Hýl, ovšem nikdy nepřijímal návštěvy, takže Oblong poslal Hýlovi dopis, který, pravda, mohl být lépe zformulován.

Vážený pane Hýle,

možná si vybavíte jistou večeri s jistou osobou, během níž jsme diskutovali o možnosti, že by se jistá jiná osoba mohla vrátit. Myslím, že by nám to mohla objasnit historická věda. Odpoledne během pracovního týdne i o víkendech mám většinou volno a velice rád bych přišel pracovat do Štítové vily.

S veškerou úctou
Jonáš Oblong

Hýlova odpověď byla úsečná, ba dokonce neomalená.

Mnobo psů — zajícova smrt! H.
P. S. Za neopatrná slova se platí i životem.

Ta odpověď se ho dotkla, a co hůř, Oblong měl pocit, že mu sebrala vítr z plachet.

Jestliže Oblong dychtil po flirtu, Orélie Ruchová prahla po vášni. Aby si vynahradila její nedostatek, napřela svou energii do Trettek, cetek a relikvií. Každý týden cestovala mimo Opskurno a sytila zálibu paní Hrabáčové v modrobílém porcelánu výměnou za svolení toulat se po Anglii, třebaže její nákupy byly omezeny *Historickými pravidly* a tím, co dokázala unést. Orélie byla přesvědčena, že Kalexi Valounovi nebude stačit záchrana Ztracené louky a zničení sira Veronala — ona a Ferensen byli o svatojánském večeru přítomni u místa křížení jako bezmocní vězni a Ferox alias Valoun je mohl zabít, kdykoliv se mu zachtělo. Valoun neměl sklony k milosrdenství, takže zjevně hrál nějakou složitější hru, v níž měla svou úlohu i ona.

Úmrtví lože

Pod impozantním a respekt budícím zevnějškem Angely Trimbleové, opskurenské školní vrátné, se ukrývala citlivá duše, která ji nyní přiměla výstražně zdvihnout prst. „Dávám přednost svíče.“

Doktor, který sice v duchu zavrhoval myšlenku, že měkké světlo dokáže ulehčit umírání, a rozčilovalo ho, že dostává instrukce od osoby stojící tak nízko ve školní hierarchii, nicméně odtáhl ruku od plynové lampy. V obleku s vestičkou, tmavomodrém svrchníku, naleštěných kožených polobotkách a s koženou brašnou působil velmi konzervativně.

„Jste snad duchovní?“ otázal se suše.

Slečna Trimbleová vycítila, na co tím naráží: *proč ona, a ne vrchní sestra?* „Předvídal svůj skon,“ vysvětlila doktorovi. „Říkal, že tak to v přírodě chodí. Požádal mě o pomoc.“

„Máte tu přece profesionální personál.“

„A jejich diagnóza zněla, že mu nic není.“

Doktor se se slečnou Trimbleovou nepodělil o své rozpaky. „Povězte mi o té recidivě.“

Ještě před týdnem byl Vesey Bolitho, zakladatel opskurenské astronomické fakulty a autor mimořádných míchaných nápojů, zcela ve své kůži a nezkrotný jako vždy. Ať už byla podstata oné záhadné choroby jakákoliv, zdálo se, že nemoc odeznívá, pacient měl silnější puls a vrátila se mu barva.

Slečna Trimbleová podala lékaři vysvětlení: „Před dvěma dny ulehl. Tělesně slábl, ale myslelo mu to čím dál lépe. Včera si složil

epitaf a připravil pokyny ohledně pohřbu. Dnes ráno mě objal a zavřel oči. Od té doby nemluví a nehýbe se — což není jeho obvyklý stav.“

Doktor vzal Bolitha za zápěstí a zjistil skoro nehmatný puls. „Přijde to každým okamžikem,“ konstatoval. „Jeho tělo se postupně vypíná. Nabídl bych vám morfium, ale připadá mi podivně...“

„Smířený,“ doplnila slečna Trimbleová. *Smířený s tím, že nás opouští, napadlo ji. Proč s nemocí nebojuje?*

„Neměl by tu někdo být?“

Opět ta nevyslovená námitka: školní vrátná není vhodná společnost pro vedoucího fakulty na smrtelném loži. Slečna Trimbleová však znala předivo osobních vztahů na opskurenské škole lépe než kdokoli jiný, jelikož ve vrátnici se zastavovali všichni: učitelé, žáci, uklidový personál i zahradníci. Bolitha každý miloval, ale blízko k němu měl jen málokdo, takže kandidátů, kteří by u něj mohli držet vigili, nebyla přehršel.

Záhadného Gregoria Jonese vyloučila, jelikož nebyl schopen vážnosti, a krom toho do něj byla napůl zamilovaná a nechtěla čelit možným komplikacím. Pozorovala, že se s profesorem navzdory tradiční nevráživosti mezi Severní a Jižní věží sblížila Vulpina Cheriskirosová, ale mladá vědkyně zmizela na půlroční výzkumnou dovolenou. Rhombus Smith, zaplaven mořem papírování, které předcházelo každému pololetí, se u nemocného zastavil už dříve. Orélie Ruchová potřebovala dohlížet na obchod a Boris musel řídit autokar. Gorhambury byl nepochybně zabředlý v záležitostech radnice a Fanguin namol.

Slečna Trimbleová pokrčila rameny.

„Je mi to líto,“ pronesl doktor před odchodem. Ani si nesvlékl svrchník. Bylo to beznadějně.

Když doktora vyprovodila, posadila se vedle postele a otevřela obálku, kterou pro ni profesor připravil. Pokyn napsaný Bolithovým kdysi elegantním a nyní roztřeseným písmem byl znepokojivě přímý:

*Pobřběte mě v tradiční proutěné rakvi
v mém nejvytáhanějším obleku.*

Dokonce uvedl, kde přesně onen oblek najde, a to sice vpravo vza-
du ve skříni v šatně. A P. S. ji nabádalo:

*Pamatujte si mě tak, jako si já budu pamatovat vás:
jako záblesk světla v temném vesmíru.*

Vzkaz byl datován toho dne a za datem následovalo „Za soumraku“. Venku se oblaka podobná pentlím barvila na dolních okrajích do růžova. Vzala Bolitha za ruku. V tu chvíli, za soumraku, už vůbec necítila puls. Jako by si naplánoval den i hodinu své smrti. Taková spořádanost jí k Bolithovi tak, jak ho znala, vůbec neseďela.

Slečna Trimbleová sklonila hlavu, sfoukla svíčku a políbila mrtvého přítele na čelo.

3

Leci

Z profilu se podobala nastavitelné stojací lampě — volavka setrvala v jedné pozici. Žluté oči se otevřely. V měsíčním svitu protínalo rákosí hladinu řeky jako trsy vlasů rašící na skleněné hlavě.

Na jihovýchodní hranici Opskurna přecházely zrádné mokřiny do strmého srázu pokrytého suchými trnitými keři — v těchto místech se řeka Opskura vlévala pod zem, jako by se styděla za okolní spoušť.

Světlo, hvězdy, teplota, co se ozývá, co spí, co říká žaludek — tím se obvykle řídil volavčin čas. Teď ji však neprobudilo nic z výše uvedeného. Zrak a sluch nehlásily nic neobvyklého — až na stín na hladině, který se pohyboval navzdory tomu, že tu noc panovalo bezvětří. Rovně a mírně doleva, vpřed a doprava, kroužilo to a pomalu to sestupovalo a zvětšovalo se to: bylo to velké jako člověk a mělo to široce rozevřená kožnatá křídla.

Volavku opustila odvaha, odrazila se pařáty a s divoce bijícími křídly odletěla na východ, kde na ni čekal úkryt v živém plotu. Neodolala a jednou se naposledy ohlédla — ten obraz ji hluboce znepokojil.

Na tuto stranu řeky se už nikdy neodváží.

4

O zákuscích

„Mé jméno je Gurney Thomes a jsem mistr lékárnického cechu.“ Byl statný, měl téměř čtvercovou hlavu, kozí bradku a prasečí očka. Obvyklý černobílý oděv lékárníků měl přepásaný tenkou šarlatovou šerpou.

Paní Fanguinová ztěžka polkla. Svědomitě se řídila anonymně zaslánými pokyny a vydala se po Hamelinově cestě na východ skrze chudinskou čtvrť až k neoznačeným postranním dveřím v budově, kde sídlil lékárnický cech. Očekávala, že ji přijme nějaký méně významný představitel.

Mistr se hbitě otočil na podpatku a rázným krokem vykročil do bludiště neutěšených chodeb.

Bombi k lékárníkům přivedla chudoba. Poté co Hrabáč vyhodil jejího muže ze školy kvůli tomu, že nenahlásil Lahvičkovo porušování *Historických pravidel*, byla i ona propuštěna ze své funkce kuchařky pro personál, navzdory podpoře dlouhé petice a samotného ředitele.

„Ne, musí to svědčit o závažnosti přestupku,“ pronesl Hrabáč a škodolibě si mnul ruce. Nejenže neměl v lásce Fanguina samotného, ale protivili se mu i všichni, kdo ho měli rádi.

Nečekaný dopis od lékárníků byl nadepsán slovy *Striktně osobní, soukromé a důvěrné*, což Bombi poskytlo dobrou záminku zatajit dobrodružství před manželem.

Po mnoha zákrutách a zatačkách došli do spoře vybavené kuchyně se železným sporákem a stolem, na němž spočívala jedna

pánev, dvě prázdné misky, dvě lžice a jeden nožík. Kuchyňský dřez se pyšnil jedním kohoutkem (se studenou vodou).

„Mám podepsané doporučení od ředitele...“

Mistr ji přerušil. „My se řídíme vlastními poznatky.“ Ukázal k řadě sklenic vyrovnaných na polici jako v cukrárně. Jejich obsah byl nápadně rozličný. Na první pohled rozpoznávala dva druhy fazolí — fazole obecné a měsíční — a vedle nich ječmen nebo možná pšenici, musela by se podívat blíž. Cizrna vedle sušeného ovoce (fíků a merunek) a cukru. Soudě podle jemné vůně pronikající místností byla v malé karafě růžová voda. „Toto máte k dispozici.“

Na rohu stolu stály dvoje nestejně velké přesýpací hodiny, jedny označené číslem I a druhé číslem 33. Připomínaly jí rodiče s dítětem. Thomas při odchodu otočil ty větší.

Takže má hodinu a dvacet minut a musí si sama hlídat čas: testuje se tím její charakter i rychlost.

Rychle si ověřila ingredience. Má dovoleno si vybírat? Domnívala se, že ne, protože se povídalo, že cech přísně dbá na dodržování pravidel. Na mysli jí vytanul útržek vzpomínky: recept, který nikdy nevyzkoušela, třebaže jí utkvěl v paměti jeho neobvyklý název. Noemův pudink: jak docílit okázalé jednoduchosti, když člověku docházejí zásoby.

Sáhla po větší misce. *Musí popadnout příležitost za pačesy.*

Směs v menší misce byla chutnější a výživnější, než se na pohled zdálo, a využila všechny suroviny. Umyla pánev, vyrovnala nyní prázdné skleničky a umyla sporák. Když hrdlem menších přesýpacích hodin propadla poslední zrnka písku, ozvaly se pravidelné kroky, *cvak-cvak, cvak-cvak*, jiný způsob, jak měřit čas.

Mistr Thomes odložil svou veřejnou masku: jazyk se mu kmital v ústech a lékárník roztahoval nozdry, aby měl všechny smysly v pohotovosti. Nabral si lžičkou a zdvihl ji, bedlivě si hmotu prohlížel a očichával ji a pak všechno najednou spolkl. Olízl si rty, což Bombi vyvedlo z míry — byl to zřejmě puritánský požitkář —, ale stejně

se přinutila k úsměvu. Kuchařky by si měly vážit příležitostí, kdy je někdo ocení.

Thomes položil na stůl list papíru. „Zde je smlouva,“ vysvětlil. „Budete pracovat jen pro mne.“ Prsty na ruce měl růžové jako vnitřek lastury a kůžičky kolem nehtů téměř neviditelné: puritán s pěstěnými rukama.

Bombi zdvihla papír a četla. Plat byl štědrý — víc, než jí kdy nabídla radnice — a pracovní doba rozumná (Fanguin by si ani nevšiml, že je pryč). Vyžadovala se dokonalá pohotovost a naprostá diskrétnost. Zařízení kuchyně by se vylepšilo, protože očekávali rozmanitost a obratnost. Suroviny si může objednávat podle svého a o náklady se postará cech.

Následoval ústní dodatek: mistr Thames nemá rád hořké chuti a Bombi nesmí nikdy, v žádném případě používat celer.

Bombi podepsala. Potřebovala vydělat na jídlo, takže neměla na vybranou.

5

Lakování na růžovo

Každých pět let prováděli znalci výboru pro artefakty — zástupkyně vedoucí knihovny, kurátorka opskurenské galerie (jediné ve městě) a mistr řezbářského cechu — inspekci všech významnějších opskurenských ozdobných prvků: dřevořezeb, soch, obrazů, starších knih a dalších uměleckých předmětů. Se suitou nosičů žebříků a zapisovatelů a souborem dalekohledů postupovali během několika týdnů od jihu na sever. Vlhkost, dřevomorka, červotoč, knihomor, eroze, jizvy způsobené časem, počasím a lidským působením — vše bylo zaznamenáno, byl stanoven časový limit a ta nejšťastnější díla obdržela městský grant. Slídivým pohledům výboru neunikla žádná významnější struktura s výjimkou Štítové vily, jelikož zkoumat obsah heroldova příbytku by znamenalo zkoumat dějiny, což bylo protizákonné.

Většina občanů vítala návštěvu výboru pro artefakty s radostí. Nikoliv však cech lékárníků.

„Šálek kávy by přišel vhod,“ prohodila Madge Brownová, zástupkyně vedoucí knihovny.

„Kávu máme pro členy cechu,“ odvětil mistr stroze, „a vy už se tu zdržujete déle, než je zdrávo. My totiž o své dědictví pečujeme.“

Madge Brownová se probírala policemi plnými vědeckých pojednání vázaných v kůži se zlatými ořízkami. Všechny knihy byly v bezvadném stavu. Mistr řezbářského cechu zase obdivoval nejzdařilejší staré řezby ve městě, v nichž se zvláště mísila křesťanská podobanství a symboly vědeckého bádání.

Na své si přišla hlavně kurátorka. Kromě této místnosti ve městě neexistovaly žádné portréty malované podle živých modelů. Lékárníci museli být skutečně mocní, aby si vymohli výjimku z *Historických pravidel* a zachovali si obrazový záznam o svých prvních představených. Avšak i oni se museli podřídit jistým omezením: byly povoleny pouze iniciály, žádná jména a žádné letopočty.

„To je podivné,“ poznamenala kurátorka a ukázala na největší portrét, zasazený ve velice zdobném rámu.

Madge Brownová sledovala její prst pohledem. „Nikdy jsem nic podobného neviděla,“ přisvědčila.

Dokonce i Thomes byl dohnán ke konstatování, že zakladatel cechu získal během posledních měsíců nepříjemně nažloutlý nádech, avšak jeho odpověď byla vyčítavá. „S námi to nemá nic společného. Objevilo se to zničehonic — a já to kladu za vinu vaší poslední návštěvě.“

Kurátorka mu neskočila na návnadu, avšak byla členkou výboru již deset let a dosud se s tak náhlým úpadkem nesetkala. „Bude třeba si s tím trochu pohrát,“ konstatovala, „ale máme někoho, kdo je na tu práci jako dělaný.“

„Nepochybně to bude nákladné,“ opáčil Thomes a kvapně dodal: „Očekávám, že to bude plně dotované.“

„Můj cech nikdy nedostane ani korunu, takže vy rozhodně taky ne,“ skočil jim procítěně do řeči mistr řezbářského cechu. V Opakurnu každý věděl, že ve srovnání s bohatstvím lékárníků působí majetek všech ostatních cechů zanedbatelně.

„Vy držgrešle!“ zvolal Thomes a zlostně vyrazil z místnosti.

Týden nato dorazila restaurátorka obrazů. Opatrně obraz postavila na speciální vyztužený stojan. Vratce usazená na předposlední příčce vysokého žebříku oslovila svého učedníka, nezkušeného málomluvného mladíka s pečlivýma rukama. „Je to neobvyklý lak, převážně z jantaru a opálu. Bude se držet jako klíště. Potřebujeme Bunsenův kahan, měděný džbáněk a olej.“

„Ten lak zasahuje pravý dolní roh, paže, ústa a oči,“ povšiml si učedník. „Zajímalo by mě, co se skrývá pod ním.“

„Abychom to zjistili, začneme v horním rohu. Budeme jemně pracovat s vatovými smotky a po každém druhém přetření je vyměníme, abychom nevraceli zpátky to, co jsme právě smyli. A nezapomeň: netlač, dokud si nebudeme jistí, že víme, co máme před sebou.“

Střídali se v práci a nároky na oči, prsty, mysl a trpělivost nenarušovaly žádné projevy zájmu ani nabídky občerstvení ze strany hostitelů — dokud se třetího dne ráno neobjevila mladá lékárnice, která se představila jako Romilly.

Byla oblečená jako všichni ostatní, černou sukni a halenu nerozjasňovala žádná jiná barva a kaštanové vlasy měla přísně sepnuté pod naškrobeným bílým čepcem. Avšak v očích jí to jiskřilo a často se usmívala. Přinesla kávu a nabídla jim sušenky s okouzující příchutí zavařeniny a chilli.

„Mistr Thomes je na sladké,“ svěřila se jim, „a má svou vlastní kuchařku. Neměli bychom to vůbec vědět, a tím méně to někomu říkat, ale on má tolik práce, že si ničeho nevšimne, a kuchařka nám tajně chystá dobroty.“

Sama snědla jednu sušenku a vychutnala si ji, jako by se oddávala hříchu. Učedníka napadlo, jak by asi vypadala, kdyby si rozpustila vlasy, oblékla si košili víc na tělo a kolem boků by se jí houpala barevná sukně.

„Slyšela jsem, že pucujete našeho zakladatele,“ prohodila lékárnice a olízla si z horního rtu poslední drobeček.

„Už jsme očistili levou stranu,“ pochlubil se jí učedník.

„Polovina stačí, aby si člověk domyslel zbytek,“ zasmála se dívka a přejela prstem po dlouhém orlím nosu a vysokých lícních kostech: byla to asketická, intelektuální tvář.

Avšak portrét toho ukrýval ještě víc. O dvacet minut později se v pravém dolním rohu objevily droboučké číslice vymalované zářivou zlatou barvou:

Na předloktích sametového černého pláště se vynořily zlaté nitky a ve chvíli, kdy dovnitř vešel mistr Thomes, odhalila restaurátorka další záhadný detail. Když mistra upozornila na čísla, nasadil stejný vyčítavý tón, jakým mluvil s kurátorkou.

„Tohle tam předtím nebylo,“ durdil se.

Romilly je začala bránit. „To zlacení se ukrývalo pod lakem, mistře — na vlastní oči jsem viděla, jak se objevilo.“

„Podivná čísla,“ prohodil Thomes pro sebe a následně pronesl oslnivý sled postřehů: „7.49 a 8.49 — když se znásobí první dvě čísla v souboru a připočte se třetí, dostaneme 37 a 41, což jsou dvě po sobě jdoucí prvočísla. Rozdíl mezi nimi je 4, což je dokonalý čtverec, a průměrná hodnota je 39, přičemž druhé číslo je to první na kvadrát.“

„Jak důmyslné a jak rychlé, mistře!“ Takové odpovědi Thomes podporoval a očekával, avšak učedník, podrážděný nedostatkem úcty, již mistr prokazoval schopnostem jeho učitelky, se odchýlil od scénáře.

„To nám nic moc neříká.“

Thomes zpražil drzouna pohledem. „Říká nám to, že zatímco vy si tu hrajete se štětečky, my se pídíme po věčných pravdách.“

Restaurátorka se vložila do hovoru. „Váš zakladatel si hrál s písmeny i s číslicemi,“ podotkla. „Filigrán na pravém rukávu ukrývá slovo *vale* a ten na levém slovo *sum*, tedy *sbobem a já jsem*.“ Přejela po linii štětce a pak nechala promluvit intuici, čímž ještě zdůraznila vlastní převahu. „Řekla bych, že to bude nějaké proroctví.“

Dva dny poté obdržel Thomes — ke svému značnému rozčarování, jelikož to svědčilo o závažném porušení diskrétnosti ze strany výboru — nanejvýš impertinentní dopis. Třebaže se zprvu klonil

k možnosti dopis ignorovat, rozmyslel se: kdokoliv, kdo se opovážil poučovat lékárníky o jejich vlastních uměleckých předmětech, zasluhoval ponížení. Thomes nabídku přijal a podnikl přípravy.

6

Dvě konzultace

Navzdory své zběhlosti v temném umění politiky se Herbert Hrabáč, opskurenský úplatný starosta, obával rozmarů náhody. Osoba, k níž tyto obavy směřoval, obývala zemi stínů, která se nachází na pomezí mezi předpovídáním budoucnosti a okultismem. Podnik Estelly Augurové nazvaný Věštírna prodával tarotové karty, tibetské modlitební mlýnky, anglické virgule z lískového proutí, indické vonné tyčinky a lapače snů amerických Indiánů, a vedle toho knihy pojednávající o rozličných jevech jako magické průsečíky, znamení zvěrokruhu a kruhy v obilí.

Augurová však nechodila oblečená jako věštkyně — nikde žádné náramky, kruhy v uších ani vlající šály. Její styl byl spíš postarší, usedlý, úctyhodný a hraničil s upjatostí: nosila skládané vlněné sukně, jednobarevné propínací svetříky, krémové blůzy a dobře naleštěné praktické boty. Ke své profesi se nehodila ani vzhledem: její těžké rysy postrádaly duchovní rozměr. Pouze její oči, když je člověk znal, slibovaly tajemství: hluboké jako studny, neklidné a inteligentní. Její hlas byl pružný a proměnlivý, dokázal být sytý i pisklavý, vrtošivý i pevný: pod konvenčním zevnějškem se skrývala herečka.

Výnosnější činnost pak Augurová provozovala ve třetím patře svého soukromého obydlí, což byla tenoučká věž v klikaté uličce Gordický uzel hned za Věštírnou. Na rozdíl od umně přeplněného obchodu její dům zcela postrádal jakoukoliv výzdobu až na moderní sochu v přijímacím salonu — tvořily ji obruče z nabroušené oceli, pružiny a šrouby z vybuchlého stroje, které někdo náhodně

poskládal dohromady — a na protější stěně visela fotografie téhož artefaktu.

Mezi dvěma prostými dřevěnými židlemi stál stůl s bílým vyšívaným ubrusem. Nikde žádná křišťálová koule, karty ani čajové lístky. Toto byla místnost pro závažná jednání.

Hrabáč Augurovou pravidelně navštěvoval v neděli v sedm hodin večer. Vyklouzl z rikši, skloněnou tvář mu zakrýval klobouk a šála. Tohoto večera si Augurová povšimla, že kroky, které zaslechla na točitém dubovém schodišti, jsou nezvykle kvapné: starosta je nervózní.

„Náhodou jsem šel kolem.“ Po obvyklé úvodní větě následoval obvyklý úvodní pohyb: přisunul k ní po stole bankovku v hodnotě deseti guinejí a Augurová si ji kouzelnickým pohybem ukryla v ruce. Věděla, že ticho je výmluvné.

„Působím úzkostlivě?“ zeptal se Hrabáč a vložil ruku sevřenou v pěst do dlaně věštkyňe.

Augurová mu rozevřela zavalité prsty. „Narůstá vlhkost,“ odvětila.

Byla to předpověď počasí, komentář ohledně jeho zpocených rukou nebo poznámka týkající se nadcházející politické bouře? *Proč mluví tak zastřeně?*

Zavřela oči.

Hrabáč už se nedokázal ovládat. „Slíbil jsem otci...“

Augurová otevřela oči jako závěrky fotoaparátu, jako by najednou navázala kontakt s Hrabáčem starším.

„Dynastie musí pokračovat a vzkvétat,“ sykl Hrabáč.

„Lidé si zvolili vašeho otce za starostu,“ konstatovala klidně. „Proč by si nezvolili vás?“

„To bylo hned po smrti jeho otce — hlasovali pro něj ze soucitu,“ fňukal Hrabáč.

„Žádné volby se nekonaly — jeho dva protivníci stáhli kandidaturu,“ připomněla mu a dodala: „Stejně jako vy byl i váš otec politicky nadaný.“

Když Hrabáč nemohl v noci spát, občas se přistihl, že ho šírá pomyslení na znepokojivě přesné povědomí o minulosti, jímž Augurová disponuje. Ale ať už to bylo jakkoliv...

„Neplatím vás za to, abyste tu tlachala. Prostě mi to řekněte: nastane to? A vyhraju?“ Nikdy by nevy pustil z úst ono ohavné slovo začínající na v: *volby*.

Augurová znovu zavřela oči. „Starý vládce se opět ujme moci.“

„Nastane to? A vyhraju?“ Hrabáč mával rukama jako rozmazlené dítě.

„Říkám to, co vidím.“

„Takže to nastane!“

Ještě půl hodiny na ni naléhal, ale bez úspěchu. Její vize se naplní, ať už to znamená cokoliv, vysvětlila mu, a víc mu nemohla prozradit.

Setkání skončilo jako obvykle. „Nechápu, co na té věci vidíte,“ poznamenal Hrabáč a ukázal na sochu.

„Ani bych neočekávala, že to pochopíte,“ odvětila jasnovidka stroze.

Hrabáč se vrátil domů se zmučenou duší. Podnikl rozsáhlá preventivní opatření, aby si udržel demokracii od těla, ale byl to neblahý rok. Deirdre Klepná a Lapillův syn zahynuli, došlo k požáru ve věži paní Klepné a člověk zvenčí málem vyhrál Velký závod jarní rovnodennosti: to nebyla slibná znamení.

Estella Augurová naslouchala pohřebnímu tempu starostových kroků. Přišel si pro bezvýhradné ujištění a odešel zklamán. Ona však byla milosrdná a ušetřila ho pravdy: Hrabáč byl pouhý pěšák, který se pokládal za krále. Její další úkol, to bude docela jiná hra.

Vyšla do nejvyššího patra své věže, které opět zabírala jediná místnost. U každého ze čtyř oken byl balkonek bez zábradlí, připravený jako odletová rampa nebo kotviště pro služebné duchy: právě tam měla ložnici.

Odlíčila se, sundala si perlové náušnice, zapnula si košili do posledního knoflíku a kolem krku si obtočila šál. Probírala se sklápěcí-

mi patry své šperkovnice a u toho si přeříkávala jména svých předchůdců: slepý věstec Teireisiás, Cassandra, již mnozí slyšeli a nikdo jí nevěřil, a Sibyla, která promlouvala ve dvojznačných hádankách. Ona bude muset svým způsobem zahrát všechny tři.

Znovu si přečetla dopis.

Vážená slečno Augurová,

při čištění portrétu, který vlastní cech lékárníků (jde o jejich zakladatele), se objevila dvě čísla, 7.49 a 8.49. Vzhledem k tomu, že Věštírna prodává almanachy a díla zabývající se mystikou čísel, nás napadlo, zda byste nám mohla prozradit něco o jejich významu. Náš předseda se domnívá, že jde o místopisné údaje prozrazující, kde se nacházejí další ztracené artefakty.

S přátelským pozdravem

Madge Brownová (jménem výboru pro artefakty)

Augurová se rozhodla a pověsila si na krk zlatý řetízek tak, aby přívěsek spočíval na krémové blůze, kde jej nešlo přehlédnout: bylo to pí, symbol nekonečného, avšak předem určeného sledu zdánlivě náhodných událostí, zjednodušeně řečeno historie.

Na stole měla výtisk opskurenských *Pravidel lidové volby*, kus papíru se zmíněnými dvěma čísly a almanach nebeských těles. Odpověď ji uklidnila, avšak samotná existence té hádanky právě naopak. Ve městě musí působit ještě jiná síla, což znamená, že jí neřekli celou pravdu.

Odpověděla přímo cechovnímu mistrovi, s vědomím, že jistě sezve obecenstvo, aby mohl zesměšnit její nevědecké řemeslo. Proč by jinak přijímal její nabídku?

Před sídlem lékárnického cechu zastavila rikša. Byla to zvláštní budova se starým zdobným jádrem a později přistavěnými strohými křídly. Augurová ani neklepala, ani nečekala na vrátného. Rázně

vkročila dovnitř, na vteřinu přesně v sedm, a zjistila, že se nemýlila. Shromáždil se tam celý tribunál. Lékárníci působili jako konkláve mnichů a jeptišek, ale jen do chvíle, než se jim člověk zadíval do tváře — byly to analytické, soustředěné obličejové imunity vůči rozptýlení. Pocítila záplavu úlevy. Bylo to součástí hry. Nenapadalo ji sice proč, ale to se časem jistě odhalí.

Když vstoupila, nějaký muž udeřil do stolu kladívkem a zvolal: „Další body k projednání mimo program?“

Gurney Thomes pompézně povstal. „Výbor pro artefakty přišel s bizarním návrhem, že dvě čísla na portrétu našeho zakladatele mohou ukrývat proroctví nebo jinou zprávu. Slečna Estella Augurová, opskurenská věštkyně, nám nabídla svůj odborný názor. Trvám na dohodě, že bez výsledku nebude žádný honorář.“ Mistr se naparoval a ozvalo se souhlasné šumění. Věštkyně, žádný výsledek, žádný honorář: mistr byl velice zábavný.

Augurová si prohlížela tváře shromážděných a viděla v nich skepsi okořeněnou pohrdáním. Však ona si je vychutná, až změní názor. Sáhla do kabelky a vytáhla lupu. Kolem rukojeti se vinul had hledající vlastní ocas. Přiložila ji k portrétu, který stál na stojanu a byl obrácený k tribunálu jako svědek.

Rychle zachytila druhý zajímavý detail, zatímco Thomes opakoval svou analýzu tajemných čísel se stejnou samolibostí jako poprvé.

„Když budeme vyjmenovávat vlastnosti těch čísel, nic nám to neřekne,“ oznámila jasnovidka. „Musíme začít s písmeny na rukávech.“

Strohá jistota, s níž promluvila, způsobila citelnou změnu v tom, na koho se upírala pozornost. Přítomní natáhli krky a spočinuli na ní pohledem.

„Nejsme slepí, slečno Augurová. Na jedné straně tvoří písmena slovo *vale* a na druhé *sum* — tedy *sbobem* a *já jsem*.“ Thomes mluvil spěšně, aby zdůraznil, že on písmena samozřejmě také viděl.

„Ano — a zároveň ne,“ konstatovala Augurová.

„Jaképak ne? Přesně to tam stojí.“

Věštkyně to pokárání ignorovala, zhluboka se nadechla a prošla se kolem portrétu s přivřenými očima. „Založil váš cech, aby pře-trval, že ano?“

„Vždyť to je nad slunce jasné!“

Augurová se na Thomese sladce usmála. „*Sbobem a já jsem* — není to poněkud vlašný vzkaz od otce zakladatele?“

S mistrem tímto tónem nikdo nemluvil. Thomes zrudl do fialova. „Žiji pouze vaším prostřednictvím — co je na tom vlašného?“

Augurová teď úplně zavřela oči a tvářila se, jako by žádala o pomoc shůry. „Když přesunete poslední písmeno či písmena v obou slovech na začátek, dostanete slovo *levamus*: kěž povstaneme. A to už není vlašné, mistře Thomesi.“

Mysl jí zběsile pracovala, zaměstnaná tímto zjištěním a jeho ohromujícími dopady. Byla naivní. Měla si uvědomit, že Zymor pomyslel úplně na všechno.

„Povstaneme? A k čemu?“

„K moci... k moci v Opskurnu.“

Tváře přítomných se otočily k ní, pak k obrazu, pak k Thomesovi a pak znovu k ní. Lékárníci byli fascinováni a nadutost z nich vyprchala.

„Kěž povstaneme k moci!“ Thomes sotva ovládal vzrušení. „A kdy?“

„Zeptejte se těch čísel, od toho tam jsou.“ Vrátila se po vlastních stopách, pohrávala si s přívěskem a u toho pokračovala ve výkladu, tvář stejně neproniknutelnou jako hlas: „7.49 znamená sedm hodin a čtyřicet devět minut, 8.49 znamená osm hodin a čtyřicet devět minut. První údaj je doba slunečního světla v nejkratší den roku, druhý údaj je časový rozdíl mezi tímto a nejdelším dnem v roce. Lékárníci mohou povstat o zimním slunovratu — a to letos.“

Thomes podrážděně mával rukama. „My jsme vědci, madam. Ty časy, které uvádíte, jsou proměnlivé. Plácáte tu nesmysly.“

„Ovšemže jsou proměnlivé.“ Nechala ve svém hlase zaznít náznak podráždění. „Právě o to jde.“

Thomes se neobratně dobral pravdy. „Vy myslíte... nechcete snad říct...“

„Ta čísla jsou každý rok jiná a stejně tak se liší podle zeměpisné polohy. Jsou přesná jako dva špendlíky, jeden v kalendáři a druhý na mapě. Lékárníci mohou povstat letos o slunovratu a právě v této zeměpisné šířce.“ Otréla se mu rukou o paži. Byla to nabídka přiměřená, protože teď už věděla, o co jde. „Udělal jste dobře, že jste se mě zeptal. Děkuji vám.“

Thomes si pravicí nakroutil kozí bradku a obrátil se ke shromáždění. „Svého zakladatele přece nemůžeme zklamat, co říkáte?“ pronesl s okázalým gestem.

Výbuch jásotu je oba překvapil, jako by se najednou projevila dlouho potlačovaná energie: byl to okamžik, kdy se dav lůzy mění v armádu.

Thomes se nedokázal přimět k výslovnému pozvání, ale zmohl se alespoň na nepřímé. „U nás vaříme mnohem lepší likéry než Vlad, slečno Augurová.“

Následovala ho klikaticími se chodbami do pracovny, která sice postrádala vulgární pompéznost Hrabáčovy soukromé komnaty na radnici, ale rozhodně se nedala popsat jako puritánská. Díky prvotřídním dřevořezbám působilo obložení i nábytek kultivovaně. Starožitný turecký koberec, zjevně vyrobený na míru, se do místnosti dokonale hodil a prostíral se od obložení k obložení. Okázalé barvy sice vybledly věkem, ale tlustá tkaná vlna zůstávala nedotčená. Za Thomesovým pracovním stolem se zásuvkami, který byl vyroben z ořechového dřeva, a židlí s vysokým opěradlem stála vitrína, kde se na policích střídaly vědecké knihy a nástroje. Augurová letmo pohlédla na názvy, které pokrývaly vývoj vědy od samého začátku. Už tomu rozuměla: Zymor se nemůže vrátit sám. Bude potřebovat pomocníky, úředníky a vymahače své vůle. Bude potřebovat lékárníky.

„Kdoule rozvazuje všechny jazyky,“ pronesl Thames a upřel na Augurovou pronikavý, dokonce dravčí pohled. Přišla mladá lékární-

nice a připravila jednu židli pro Thomese a druhou pro Augurovou. Thomes ji poslal pryč pánovitým mávnutím ruky. „Shodneme se, že náš zakladatel by nám nenechal takovýto pokyn, aniž by tím něco nezamýšlel. Záleží na tom, k jakému účelu máme tuto moc využít.“

„S tím souhlasím — a právě proto mi musíte důvěřovat.“ Měla v rukávu ještě jednu kartu, ale dávala si načas. „Tvář vašeho zakladatele prozrazuje důvtip. Povězte mi o něm.“

„*Historická pravidla* platí i pro nás,“ odvětil Thomes.

Augurová viděla, že i Thomes má schovaný trumf. „Žádná vyprávění, která by se předávala z generace na generaci?“

Dívka se vrátila s podnosem. Skleničky s kroucenou nožkou, což je technika vyžadující nejlepší materiál, odrážely styl koberec a dřevorezeb. Karafa, do poloviny plná příjemně vyhlížející jantarové tekutiny, měla rýhovanou středovou část: bylo to sklo staré stovky let.

Thomes naléval a dívka jim nabídla světlé sušenky s cukrovou polevou.

„Říká se, že to byl první opskurenský starosta.“

Tekutina pošpinila sklo jako olej, ale hrála v hrdle. Bohatá podzimní chuť kdoulí s náznakem jablka dlouho ulpívala na patře.

„Vidím, že v knihovně máte první vydání *Pravidel lidové volby*. Přesně řečeno z roku 1650.“

Thomes vytáhl knihu z police. „Chcete tím říct, že je sepsal náš zakladatel?“

„Jestliže to byl první starosta, bylo by to logické.“

Jasnovidka otevřela knihu a nalistovala frontispis. Uprostřed ve spod stránky stálo droboučkými písmeny:

*Excudebat Sacheverell Vere
Pro obyvatelstvo Opskurna*

„*Vale a sum* — V a S, nemohlo by to také odkazovat k Sacheverellu Vereovi?“

„Ta písmena jsou ve špatném pořadí.“

„Jenže nezapomeňte, že my jsme ta písmena proházeli. A rok 1645 by předcházela založení vašeho cechu.“

Thomes na ex vypil zbytek skleničky a zčervenal. „Příležitostně — ale opravdu jen velmi zřídka — volíme čestné členy našeho cechu,“ nadhodil.

Augurová odešla ve stejném rozpoložení, v jakém ji opouštěli zákazníci: zároveň poučená a znepokojená. Za těmito stopami, které do sebe všechny zapadaly, nemohl být nikdo jiný než Zymor. Jejím úkolem bylo najít služebníky, kteří vykonají mnohé úkoly, jež bude Zymorova vláda vyžadovat, a v tom se jí dařilo. Avšak Zymorova poprava předcházela založení lékárnického cechu o dobrých sedmdesát let, takže Vereův portrét nemohl objednat Zymor.

Napadlo ji útěšné řešení: ten zrádce Lapillus by čelil témuž problému, protože i on by ve funkci starosty potřeboval vymahače své vůle. Vzpomněla si, jak si na májových oslavách potřásal s lidmi pravící. Chystal se v následujících volbách kandidovat proti Hrabáčovi — to on mohl portrét upravit, aby si získal lékárníky na svou stranu.

Proti Lapillovi nemusela zasahovat, takže se držela stranou. Koneckonců Zymor předpověděl, že se tento „význačný Jidáš“ vrátí do Opskurna a zničí sám sebe, a Zymorova prorocství se vždycky naplnila. Svědčila o tom krvavá změť pod místem křížení.

Navzdory tomu pocítovala neustálou obavu, že toto vysvětlení nesedí na Lapilla tak, jak ho znala. Věřil ve svou vlastní sílu a nikdy si nepěstoval spojení.

Existovaly ještě dvě další možnosti, ale to přece nebylo možné, po všech těch letech — aniž by je aspoň jednou zahlédla...

V duchu se obrátila ke svému dalšímu, ještě náročnějšímu úkolu: vypátrat a zabít Fortemaina, pokud byl tedy dosud naživu.